

Huisonderwijs

Evaluatie 2008-2009 en 2009-2010

Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming
Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi)
Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel

Vlaamse overheid

Eindredactie

Ann Lips, Bea De Cuyper
AgODi, Scholen Basisonderwijs en CLB
Birthe Hendrix
AgODi, Scholen Secundair onderwijs en DKO

Met medewerking van

Sven Maes
AgODi, Scholen Secundair onderwijs en DKO
Goedele De Cock
AgODi, stafdienst administrateur-generaal

Verantwoordelijke uitgever

Guy Janssens
Administrateur-generaal; Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi)

Lay-out

Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
Communicatie
Patricia Vandichel

Foto

www.morguefile.com

Drukkerij

Departement Onderwijs en Vorming
Management Ondersteunende Diensten
Drukkerij

Inhoud

Inleiding	2
Situering	3
1 Procedure	4
2 Cijfers basisonderwijs	5
2.1 Aantal leerlingen	5
2.2 Leerlingenkenmerken.....	5
2.3 Schoolloopbaan.....	7
2.4 Deelname aan de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap.....	8
2.5 Motivering voor het huisonderwijs	9
2.6 Opvolging en controle.....	10
3 Cijfers secundair onderwijs	11
3.1 Aantal leerlingen	11
3.2 Leerlingenkenmerken.....	11
3.3 Schoolloopbaan.....	13
3.4 Deelname aan de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap.....	15
3.5 Motivering voor het huisonderwijs	17
3.6 Opvolging en controle.....	19
Conclusie	21
Aanbevelingen	23
Glossarium	24
Afkortingenlijst	27
Overzicht van tabellen	28
Overzicht van figuren	30
Bronnen	31

Inleiding

Leerplichtcontrole is één van de kerntaken van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODI). In België is er geen schoolplicht, enkel leerplicht. Dat houdt in dat er ook aan de leerplicht kan worden voldaan door het volgen van huisonderwijs. In dit rapport vindt u de belangrijkste gegevens terug over de inschrijvingen in het huisonderwijs in de schooljaren 2008-2009 en 2009-2010.

We lichten eerst de procedure toe die gevolgd wordt als een leerling en zijn ouders kiezen voor het huisonderwijs. Vervolgens bekijken we enkele cijfers van het huisonderwijs, afzonderlijk voor het basisonderwijs en het secundair onderwijs. Daarbij gaan we na hoeveel leerlingen zich inschreven en bekijken we enkele leerlingenkenmerken. Daarna bekijken we de schoolloopbaan van de leerling, voorafgaand aan het huisonderwijs. We geven een overzicht van de inschrijvingen van de leerlingen huisonderwijs bij de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap. Ten slotte bespreken we de motivering van de ouders om voor huisonderwijs te kiezen en geven we een overzicht van de opvolging en controle.

Een korte samenvatting van de conclusies die we hieruit kunnen trekken, vindt u op pagina 30.

Situering

In de wet betreffende de leerplicht¹ en in het decreet basisonderwijs² wordt gesteld dat aan de leerplicht kan worden voldaan door het volgen van huisonderwijs. Dit wordt gedefinieerd als onderwijs dat verstrekt wordt aan leerplichtigen van wie de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen of in rechte of in feite de minderjarige leerling onder hun bewaring hebben, beslist hebben zelf dit onderwijs te organiseren en te bekostigen.

Het op 14 februari 2003 goedgekeurde onderwijsdecreet XIV legt minimale voorwaarden vast waaraan huisonderwijs moet voldoen, dit om het leerrecht van elk kind te garanderen.

Elke vorm van huisonderwijs moet in elk geval als doelstelling hebben:

- de zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind;
- het bijbrengen van eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden;
- het bijbrengen van eerbied voor de culturele waarden van het kind zelf en van anderen;
- de voorbereiding van het kind op een actief leven als volwassene.

Als de ouders of de leerplichtverantwoordelijken starten met huisonderwijs moeten zij een verklaring ondertekenen waarmee zij zich ertoe verbinden³:

- onderwijs te verstrekken dat voldoet aan de minimumvereisten (zie hierboven);
- volledige identificatie te verstrekken van de betrokken leerplichtige (met bij voorkeur ook het rijksregisternummer);
- mee te delen waar het huisonderwijs wordt verstrekt en wie er effectief lesgeeft;
- de controle van de onderwijsinspectie⁴ te aanvaarden en alle documenten die de uitvoering van deze controle mogelijk moeten maken, te overhandigen;
- bij het niet aanvaarden van deze controle of bij twee opeenvolgende controles waarbij vastgesteld is dat het verstrekte onderwijs kennelijk niet beantwoordt aan de omschreven doelstellingen, het kind in te schrijven in een erkende, gefinancierde of gesubsidieerde school. Dat is hetzij een school die erkend is door de overheid van het land waarin ze gelegen is, hetzij onderwijs organiseert dat de Vlaamse Gemeenschap als gelijkwaardig beschouwt aan onderwijs dat ze erkent;
- Bij de stopzetting van het huisonderwijs een bewijs van inschrijving van het leerplichtige kind in een erkende, gefinancierde of gesubsidieerde school te bezorgen aan het Agentschap voor Onderwijsdiensten.

1 Wet betreffende de leerplicht van 29 juni 1983 (m.b.t. art. 1, §6, ingevoegd door onderwijsdecreet XIV van 14 februari 2003), ministeriële omzendbrief SO 68 'de leerplicht' d.d. 01/03/2000.

2 Het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 (m.b.t. art. 26bis-26quater, ingevoegd door Onderwijsdecreet XIV van 14 februari 2003).

3 Ingevoerd bij besluit van de Vlaamse Regering van 9 mei 2003 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 1997 betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het secundair onderwijs en van het besluit van de Vlaamse regering van 12 november 1997 betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het basisonderwijs.

4 De onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap is een organisatie die werkt in opdracht van de Vlaamse overheid en belast is met het toezicht op de kwaliteit van het onderwijs.

Huisonderwijs kan individueel gegeven worden of in collectief verband (in een organisatie of instelling al dan niet gebaseerd op een zekere rechtsvorm). Ook privéscholen vallen dus onder het stelsel van huisonderwijs. De wettelijke, decretale en reglementaire bepalingen maken immers geen onderscheid tussen individueel of collectief huisonderwijs. In dit rapport bekijken we echter enkel het individuele huisonderwijs.

1 Procedure

De ouders of de personen die toezicht hebben op de leerplichtige sturen jaarlijks een 'verklaring van huisonderwijs' naar AgODi. Wanneer de ouders of leerplichtverantwoordelijken aan de hand van een gewone brief melden dat zij hun kinderen huisonderwijs wensen te geven, worden zij erop gewezen dat ze, om te voldoen aan de leerplicht, een 'verklaring van huisonderwijs' moeten indienen. De administratie registreert de verklaringen en stuurt een ontvangstmelding terug.

De leerlingen die huisonderwijs volgen, worden opgesplitst per niveau (basisonderwijs en secundair onderwijs), aangezien de opvolging en controle op deze twee niveaus een verschillende aanpak vergen. De indeling tussen 'huisonderwijs basis' en 'huisonderwijs secundair' gebeurt op basis van het geboortjaar van de leerling. De -12-jarigen worden op administratief vlak tot het basisonderwijs gerekend, zelfs als ze vakken op niveau secundair onderwijs volgen. Vanaf 12 jaar worden de jongeren tot het secundair onderwijs gerekend, ook al behaalden ze nog geen getuigschrift basisonderwijs.

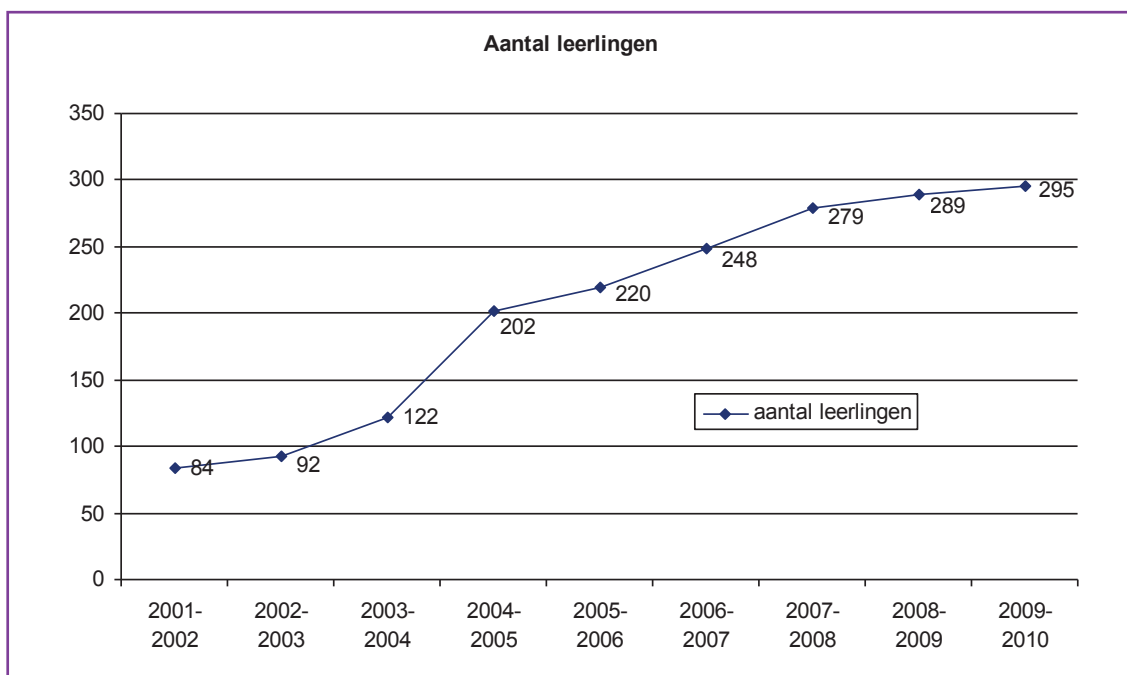
Aan de ouders van leerlingen uit het niveau secundair wordt een vragenlijst gestuurd die tot doel heeft een idee te krijgen over de manier waarop zij het huisonderwijs organiseren. Ook wordt nagegaan of de leerlingen ingeschreven zijn voor de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap en wat hun motivering is voor het kiezen voor huisonderwijs. Op die manier wordt hun dossier gestoffeerd met het oog op inspectie.

Vanaf schooljaar 2003-2004 bestaat er een wettelijke basis⁵ voor controle op het huisonderwijs door de inspectie. Tijdens deze controles wordt nagegaan of het huisonderwijs voldoet aan de vastgelegde minimumvereisten. Als bij twee opeenvolgende controles wordt vastgesteld dat het huisonderwijs niet voldoet, moet de leerling opnieuw ingeschreven worden in een school. Als de ouders dat nalaten, wordt het dossier doorgestuurd naar het bevoegde parket. De inspectie geeft absolute voorrang aan het controleren van die situaties waarbij er een vermoeden is dat het leerrecht van het kind in gevaar zou kunnen zijn. Dat vermoeden kan gebaseerd zijn op de dossiergegevens of op een melding uit de omgeving van het kind (vroegere school, CLB, politie, bijzondere jeugdzorg...). Ook wordt voorrang gegeven aan kinderen die nog geen controle kregen. Nadat deze dossiers gecontroleerd zijn, worden steekproefsgewijs nog zo veel mogelijk andere leerlingen uit het huisonderwijs gecontroleerd.

5 Ingevoerd bij besluit van de Vlaamse Regering van 9 mei 2003 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 1997 betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het secundair onderwijs en van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 november 1997 betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het basisonderwijs.

2 Cijfers basisonderwijs

2.1 Aantal leerlingen

Figuur 1: Evolutie van het aantal leerlingen in huisonderwijs in het basisonderwijs

Tijdens het schooljaar 2009-2010 werd voor 295 kinderen een verklaring van huisonderwijs ingediend. In 2008-2009 waren dit er 289. Er is dus een lichte stijging met 2,1%.

Het aantal leerlingen in het huisonderwijs niveau basisonderwijs vertegenwoordigt in 2009-2010 0,06% van het totale aantal 6- tot 11-jarigen in Vlaanderen.

2.2 Leerlingenkenmerken

2.2.1 Leeftijd en geslacht

Tijdens het schooljaar 2009-2010 volgden meer jongens huisonderwijs dan meisjes. Er waren 54% jongens en 46% meisjes. In 2008-2009 waren er 53% jongens en 47% meisjes.

Schooljaar	2008-2009	%2008-2009	2009-2010	%2009-2010
Geslacht				
Jongens	152	52,6%	160	54,2%
Meisjes	137	47,4%	135	45,8%
Totaal	289	100%	295	100%

Tabel 1: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar geslacht, schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 (basisonderwijs)

Om de leerlingen naar leeftijd in te delen werd rekening gehouden met kalenderjaren en niet met schooljaren. Dat betekent dat leerlingen die in 2003 geboren zijn tijdens het schooljaar 2009-2010 tot de groep '6-jarigen' behoorden, leerlingen die in 2002 geboren zijn behoorden tot de '7-jarigen', enzovoort.

In 2009-2010 vormden de 7-jarigen (18,9%) en de 11-jarigen (17,6%) de grootste groep. Dat was ook zo in 2008-2009.

Schooljaar	2008-2009	%2008-2009	2009-2010	%2009-2010
Leeftijd				
≤5 jaar	5	1,7%	9	3,1%
6 jaar	43	14,9%	33	11,2%
7 jaar	52	18,0%	56	18,9%
8 jaar	46	15,9%	46	15,6%
9 jaar	45	15,6%	51	17,3%
10 jaar	48	16,6%	48	16,3%
11 jaar	50	17,3%	52	17,6%
Totaal	289	100%	295	100%

Tabel 2: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar leeftijd schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 (basisonderwijs)

2.2.2 Woonplaats

2008-2009	Aantal leerlingen huisonderwijs basis	Percentage	Aantal	Percentage ten opzichte van de bevolkingsgroep 6- tot 11-jarigen ⁶
Brussels Hoofdst. Gewest	9	3,1%	75.001	0,01%
Grootsteden	36	12,5%	45.321	0,08%
Kleine steden	58	20,1%	81.120	0,07%
Overgangsgebied	58	20,1%	95.076	0,06%
Platteland	51	17,7%	64.884	0,08%
Regionale centrumsteden	39	13,5%	48.325	0,08%
Stedelijke rand	38	13,2%	60.565	0,06%
Totaal	289	100%	470.292	0,06%

Tabel 3: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar gebied ingedeeld volgens verstedelijkingsgraad met het percentage van de bevolkingsgroep 6- tot 11-jarigen dat dit aantal vertegenwoordigt (schooljaar 2008-2009, basisonderwijs)

2009-2010	Aantal leerlingen huisonderwijs basis	Percentage	Aantal	Percentage ten opzichte van de bevolkingsgroep 6- tot 11-jarigen ⁷
Brussels Hoofdst. Gewest	7	2,4%	76.476	0,01%
Grootsteden	42	14,2%	46.057	0,09%
Kleine steden	69	23,4%	81.336	0,08%
Overgangsgebied	75	25,4%	94.761	0,08%
Platteland	38	12,9%	64.587	0,06%
Regionale centrumsteden	31	10,5%	48.396	0,06%
Stedelijke rand	33	11,2%	60.899	0,05%
Totaal	295	100%	472.512	0,06%

Tabel 4: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar gebied ingedeeld volgens verstedelijkingsgraad met het percentage van de bevolkingsgroep 6- tot 11-jarigen dat dit aantal vertegenwoordigt (schooljaar 2009-2010, basisonderwijs)

Als we naar de absolute aantallen kijken, dan zien we dat de meeste leerlingen wonen in de overgangsgebieden en de kleine steden. Vergelijken we de aantallen met de bevolkingsgroep van 6- tot 11- jarigen, dan zien we het grootste aandeel in de grootsteden, gevolgd door de kleine steden en de overgangsgebieden.

Opvallend is het kleine aandeel voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In absolute aantallen volgden daar maar 7 leerlingen huisonderwijs basis in 2009-2010. Dat kan waarschijnlijk gedeeltelijk verklaard worden door het relatief kleine aantal Nederlandstalige leerlingen in Brussel.

6 Voor de indeling van gemeenten volgens de graad van verstedelijking baseerden we ons op de VRIND-classificatie van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Een beschrijving vindt u in het glossarium.

7 Voor de indeling van gemeenten volgens de graad van verstedelijking baseerden we ons op de VRIND-classificatie van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Een beschrijving vindt u in het glossarium.

2.3 Schoolloopbaan

2.3.1 Duur van het huisonderwijs

In 2009-2010 volgden 125 van de 295 (of 42%) leerlingen het eerste jaar huisonderwijs. In 2008-2009 waren dat er 118 van de 289 (of 41%). Vaak is het huisonderwijs maar een tijdelijke oplossing. Bij gezinnen die kiezen voor huisonderwijs omdat ze wegens beroepsomstandigheden of andere redenen in het buitenland verblijven, komt het voor dat de kinderen verschillende, maar niet noodzakelijk opeenvolgende schooljaren geregistreerd zijn in het huisonderwijs.

2.3.2 Laatste schoolinschrijving

Voor de leerlingen die huisonderwijs volgden in 2008-2009, maar niet het voorgaande schooljaar, werd onderzocht of zij toen ingeschreven waren in een school gesubsidieerd of gefinancierd door de Vlaamse Gemeenschap of in een privéschool. Voor 24,6% van deze leerlingen werd geen inschrijving gevonden. Van de leerlingen die wel in een school ingeschreven waren, kwam de grootste groep uit het gewoon lager onderwijs (52,5%). Ook voor het schooljaar 2009-2010 werd dat onderzocht. Voor 20,5% van de leerlingen werd geen inschrijving gevonden. Van de leerlingen die wel ingeschreven waren, kwam de grootste groep uit het gewoon lager onderwijs (58,3%). De leerlingen van wie we geen inschrijving terugvonden, kwamen vermoedelijk uit het Franstalige onderwijs, een buitenlandse school of een privéschool die geen gegevens aanlevert in het kader van de leerplichtcontrole⁸. Ook zijn er een aantal kinderen van buitenlandse nationaliteit (bijvoorbeeld kinderen van diplomaten) die in ons land huisonderwijs volgen.

	2008-2009	%	2009-2010	%
Leerlingen van wie geen inschrijving teruggevonden	30	24,6%	26	20,5%
Gewoon kleuteronderwijs	22	18,0%	20	15,7%
Gewoon lager onderwijs	64	52,5%	74	58,3%
Buitengewoon kleuteronderwijs	1	0,8%	2	1,6%
Buitengewoon lager onderwijs	4	3,3%	4	3,1%
Privéschool	1	0,8%	1	0,8%
Totaal aantal leerlingen die het voorgaande schooljaar geen huisonderwijs volgden	122	100%	127	100%

Tabel 5: Nieuwe leerlingen in huisonderwijs en inschrijving in een school in het voorgaande schooljaar (vergelijking schooljaren 2008-2009 en 2009-2010, basisonderwijs)

2.3.3 Problematische afwezigheden

Voor de leerlingen die huisonderwijs volgden in 2009-2010, maar die in 2008-2009 ingeschreven waren in een school, werd nagegaan of deze leerlingen problematisch afwezig waren op school. Vanaf het schooljaar 2008-2009 moeten basisscholen een melding doen aan AgODi als een leerling 30 halve dagen problematisch afwezig is⁹.

Voor één leerling in huisonderwijs in 2009-2010 werd door de school een melding gedaan van problematische afwezigheden in 2008-2009.

⁸ Elk schooljaar wordt aan de erkende scholen, de Europese scholen, de internationale scholen, de privéscholen, de Syntra, de centra voor deeltijdse vorming en de instellingen en voorzieningen bijzondere jeugdzorg gevraagd om de gegevens van de ingeschreven kinderen aan het AgODi te bezorgen in het kader van de leerplichtcontrole. Dit gebeurt op vrijwillige basis.

⁹ Omzendbrief BaO/2002/11 over de afwezigheden van leerlingen in het basisonderwijs, 16/08/2002.

2.3.4 11-jarigen in 2009-2010

Voor de 11-jarigen (geboortejaar 1998) die huisonderwijs volgden in 2009-2010 werd nagegaan of zij bij de overgang naar het secundair onderwijs in 2010-2011 verder huisonderwijs volgden of ingeschreven werden in een school.

		huisonderwijs	school	buitenland	geen info
deelname aan Examencommissie	geslaagd	4	2	0	0
	niet geslaagd	2	1	0	0
geen deelname aan Examencommissie		29	7	2	5
Totaal aantal leerlingen	52	35	10	2	5

Tabel 6: 11-jarigen in 2009-2010 en het vervolg van hun schoolloopbaan in 2010-2011

We maken een onderverdeling tussen leerlingen die deelgenomen hebben aan de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap en daarbij al dan niet geslaagd waren, en leerlingen die niet deelgenomen hebben. Van de 52 leerlingen geboren in 1998, volgden 35 leerlingen opnieuw huisonderwijs in 2010-2011, 10 leerlingen waren ingeschreven in een school, 2 leerlingen verhuisden naar het buitenland en van 5 leerlingen hebben we geen informatie.

2.4 Deelname aan de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap

Leerlingen die huisonderwijs volgen in het basisonderwijs, kunnen een getuigschrift basisonderwijs behalen door deel te nemen aan een examen georganiseerd door één van de scholen die jaarlijks door de Vlaamse Regering worden aangeduid om als examencommissie te fungeren. In elke provincie wordt het examen georganiseerd door een vrije school en een officiële school. Dat examen wordt gehouden in de maand juni. Een leerling kan deelnemen aan het examen vanaf de leeftijd van 9 jaar. De ouders hebben de vrije keuze in welke school zij hun kind inschrijven voor dit examen. Jaarlijkse examens in de loop van de lagere schoolloopbaan worden niet georganiseerd voor de leerlingen die huisonderwijs volgen. De ouders zijn zelf verantwoordelijk om de kennis van hun kind regelmatig te testen.

In de zittijd van het schooljaar 2008-2009 hebben 9 leerlingen die huisonderwijs volgen en behoren tot de leeftijdscategorie basisonderwijs deelgenomen aan het examen georganiseerd door de Examencommissie. Daarvan hebben 8 leerlingen het getuigschrift basisonderwijs behaald.

Geboortejaar	Aantal leerlingen deelgenomen	Aantal leerlingen geslaagd
1997	7	7
1998	2	1
Totaal	9	8

Tabel 7: Deelname aan de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap 2008-2009

In de zittijd van het schooljaar 2009-2010 hebben 16 leerlingen die huisonderwijs volgen en behoren tot de leeftijdscategorie basisonderwijs deelgenomen aan het examen. 12 van deze leerlingen hebben het getuigschrift basisonderwijs behaald.

Geboortejaar	Aantal leerlingen deelgenomen	Aantal leerlingen geslaagd
1998	9	6
1999	5	4
2000	1	1
2001	1	1
Totaal	16	12

Tabel 8: Deelname aan de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap 2009-2010

Een aantal leerlingen die huisonderwijs volgen en die op basis van hun leeftijd opgenomen zijn in de statistieken van het huisonderwijs basisonderwijs, krijgen al leerstof op het niveau van secundair onderwijs. Dat is bijvoorbeeld het geval bij enkele hoogbegaafde leerlingen. Die leerlingen

hebben de mogelijkheid zich in te schrijven bij de examencommissie van het secundair onderwijs. In 2008-2009 waren 2 leerlingen uit de leeftijdscategorie basisonderwijs ingeschreven bij de examencommissie, en beide leerlingen behaalden een vak- of deelattest¹⁰. In 2009-2010 waren er 2 leerlingen ingeschreven en zij behaalden een vak- of deelattest.

2.5 Motivering voor het huisonderwijs

Motivering ¹¹	2008-2009		2009-2010	
	Aantal kinderen	%	Aantal kinderen	%
Laag welbevinden in de school	13	18,6%	12	14,5%
Onderwijs op maat	11	15,7%	3	3,6%
Religieuze overtuiging	8	11,4%	6	7,2%
Willen een breder / ander aanbod geven dan op school	8	11,4%	13	15,7%
Meerwaarde binnen de opvoeding	7	10,0%	11	13,3%
Handicap / medische problemen	5	7,1%	9	10,8%
Hoogbegaafd	4	5,7%	3	3,6%
Leerproblemen	4	5,7%	6	7,2%
Veelvuldig verhuizen	3	4,3%	0	0%
Werkzaamheden van ouders in het buitenland	2	2,9%	4	4,8%
Succeservaring van broers of zussen	2	2,9%	7	8,4%
ASS	1	1,4%	6	7,2%
Andere	2	2,9%	3	3,6%
Totaal	70	100%	83	100%

Tabel 9: Motivering voor het geven van huisonderwijs (schooljaar 2008-2009 en 2009-2010, basisonderwijs)

Op het huisonderwijs wordt controle uitgeoefend door de onderwijsinspectie. Tijdens die controles wordt onder meer gevraagd naar de motivering van de ouders voor het geven van huisonderwijs. In 2008-2009 werd bij 70 kinderen het huisonderwijs gecontroleerd (of 24% van het totale aantal kinderen in huisonderwijs basis). In 2009-2010 waren dat 83 kinderen (of 28% van het aantal kinderen in huisonderwijs basis). Vaak opteerden ouders voor het geven van huisonderwijs om verschillende redenen tegelijkertijd. In de bovenstaande tabel werd per kind alleen de hoofdreden opgenomen. In 2008-2009 was de vaakst opgegeven motivering 'laag welbevinden in de school', gevolgd door 'onderwijs op maat'. In 2009-2010 was de vaakst opgegeven motivering 'willen een breder/ander aanbod geven dan op school', gevolgd door 'laag welbevinden in de school'. Omdat alleen de motiveringen van ouders die controle kregen opgenomen zijn in deze tabel, kan je de cijfers niet extrapoleren naar de volledige groep.

10 Voor meer informatie over de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap, zie <http://www.ond.vlaanderen.be/secundair/examencommissie/>.

11 De opsomming in het basisonderwijs verschilt van deze in het secundair onderwijs (tabel 19). Dat komt omdat de informatie in het secundair onderwijs afkomstig is uit een vragenlijst die de ouders invullen. In het basisonderwijs is er nog geen dergelijke vragenlijst en is de informatie vooral afkomstig van de inspectie. Vanaf het schooljaar 2011-2012 zal er voor beide niveaus een gelijkaardige vragenlijst zijn en zal dus ook het overzicht van de motivering gelijk zijn.

2.6 Opvolging en controle

	Totaal aantal kinderen	Totaal aantal gezinnen	Aantal gecontroleerde kinderen	Aantal gecontroleerde gezinnen
2003-2004	92	84	52	39
2004-2005	202	137	86	55
2005-2006	220	159	81	57
2006-2007	248	186	90	74
2007-2008	279	205	102	79
2008-2009	289	206	70	51
2009-2010	295	214	83	60

Tabel 10: Evolutie aantal inspectiecontroles (basisonderwijs)

Tijdens het schooljaar 2008-2009 werd bij 51 gezinnen een controle uitgevoerd. 70 van de 289 kinderen werden gecontroleerd, wat neerkomt op 24% van de kinderen geregistreerd in het huisonderwijs. Bij één kind werden twee huiscontroles uitgevoerd in 2008-2009.

In 2009-2010 kregen 60 gezinnen, of 83 kinderen (28% van de kinderen in het huisonderwijs), een controle.

Schooljaar	Eerste controle		Tweede controle		Controle geweigerd	Naar procureur
	Positief	Negatief	Positief	Negatief		
2008-2009	67	3	-	1	1	1
2009-2010	80	3	-	-	-	-

Tabel 11: Beoordelingen inspectiecontroles basisonderwijs 2008-2009 en 2009-2010

Het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) kan een dringende inspectiecontrole aanvragen wanneer een dossier als zorgwekkend wordt beschouwd (risicogezin). Dat gebeurt wanneer er twijfels bestaan over de kwaliteit van het huisonderwijs en er een vermoeden is dat het leerrecht van het kind in het gedrang komt. Dat kan gebaseerd zijn op een telefonisch contact met het CLB, de school waar de kinderen voorheen naartoe gingen of getuigenissen van anderen die hun bezorgdheid aan ons uiten.

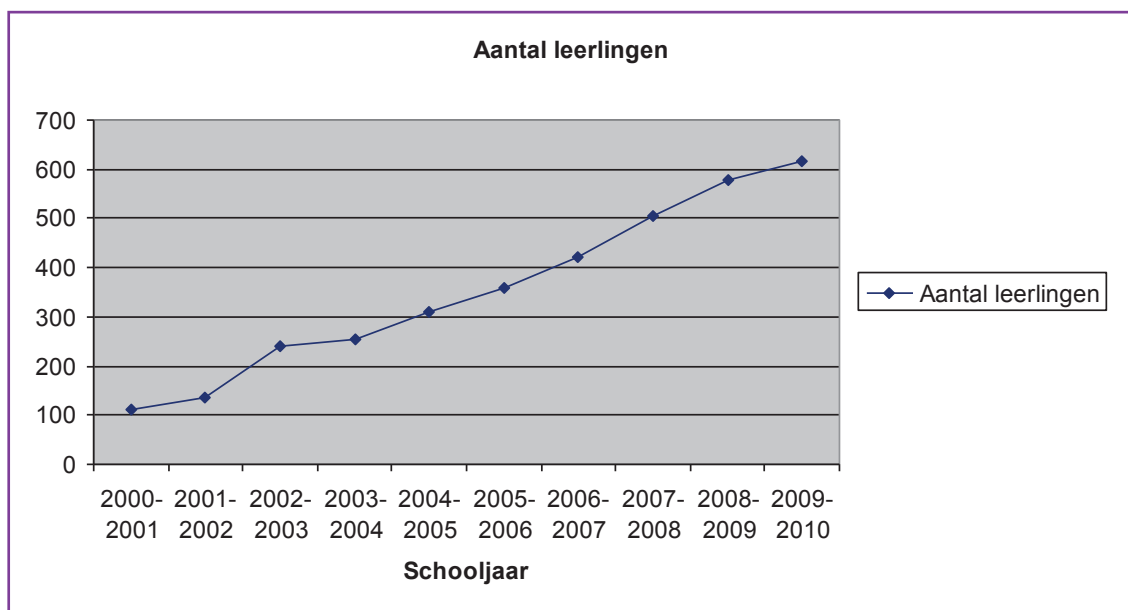
Tijdens het schooljaar 2008-2009 werd voor 6 gezinnen (het ging om 6 kinderen) een dringende controle aangevraagd. Daarnaast werd het huisonderwijs gecontroleerd bij 64 andere kinderen. Bij 3 kinderen (uit 3 gezinnen) oordeelde de inspecteur dat het huisonderwijs niet voldeed aan de vooropgestelde voorwaarden. Bij één iemand volgde een tweede controle, waarbij de inspecteur oordeelde dat het huisonderwijs nog steeds niet voldeed. Het kind werd daarom verplicht ingeschreven in een school. Bij één kind hebben de ouders de inspectiecontrole geweigerd. Naar aanleiding van deze weigering en het feit dat de ouders ook niet bereid waren hun kind in te schrijven in een school, werd het dossier naar de procureur gestuurd.

Tijdens het schooljaar 2009-2010 werd voor 4 gezinnen (het ging om 7 kinderen) een dringende controle aangevraagd. Ook 75 andere kinderen hebben een controle gekregen. Bij 3 kinderen werd vastgesteld dat het huisonderwijs niet voldeed aan de voorwaarden. Tijdens het schooljaar 2010-2011 zullen deze kinderen een tweede controle krijgen als het huisonderwijs wordt voortgezet.

3 Cijfers secundair onderwijs

3.1 Aantal leerlingen

Figuur 2: Evolutie van het aantal leerlingen in huisonderwijs in het secundair onderwijs

De grafiek toont duidelijk aan dat het aantal leerlingen dat huisonderwijs volgt in het secundair onderwijs de laatste jaren gestaag toeneemt. Op 10 jaar tijd is het aantal verzesvoudigd.

Hoewel huisonderwijs duidelijk populairder wordt, blijft deze groep jongeren maar een klein deel uitmaken van de leerplichtige jongeren. Het aantal leerlingen in het secundair huisonderwijs vertegenwoordigt in 2009-2010 0,15% van het totale aantal jongeren van 12 tot en met 17 jaar in Vlaanderen¹².

3.2 Leerlingenkenmerken

3.2.1 Leeftijd en geslacht

Het verschil tussen het aantal meisjes en jongens in het huisonderwijs secundair is klein. In schooljaar 2009-2010 vertegenwoordigden ze respectief 48,29% en 51,71% van het totale aantal leerlingen.

Schooljaar >	2008-2009	%2008-2009	2009-2010	%2009-2010
Geslacht >				
Jongens	302	52,3%	318	51,7%
Meisjes	275	47,7%	297	48,3%
Totaal	577	100%	615	100%

Tabel 12: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar geslacht, schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 (secundair onderwijs)

Net zoals in het basisonderwijs (zie p. 9) delen we de leerlingen in naar leeftijd op basis van kalenderjaren. Dat betekent dat leerlingen die in 1996 geboren zijn tijdens het schooljaar 2008-2009 tot de groep '12-jarigen' behoren; leerlingen die in 1995 geboren zijn, behoren tot de '13-jarigen', enzovoort. Er is een verband tussen de leeftijd en het aantal jongeren dat ingeschreven is in huisonderwijs. Hoe ouder de jongere, hoe vaker huisonderwijs voorkomt. De 16- en 17-jarigen vertegenwoordigen in 2009-2010 ongeveer de helft van het aantal jongeren in huisonderwijs op niveau secundair onderwijs.

¹² Gegevens op basis van het Rijksregister, bewerking Studiedienst van de Vlaamse Regering.

Schooljaar > Leeftijd ▼	2008-2009	%2008-2009	2009-2010	%2009-2010
12 jaar	47	8,2%	55	8,9%
13 jaar	67	11,6%	58	9,4%
14 jaar	77	13,3%	81	13,2%
15 jaar	75	13,0%	96	15,6%
16 jaar	119	20,6%	121	19,7%
17 jaar	192	33,3%	204	33,2%
Totaal	577	100%	615	100%

Tabel 13: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar leeftijd, schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 (secundair onderwijs)

3.2.2 Woonplaats

2008-2009	Aantal leerlingen huisonderwijs secundair onderwijs	Percentage	Totaal aantal 12- tot 17-jarigen	Percentage ten opzichte van de bevolkingsgroep 12- tot 17-jarigen ¹³
Brussels Hoofdst. Gewest	13	0,02%	69.465	0,02%
Grootsteden	101	0,23%	44.518	0,23%
Kleine steden	98	0,11%	88.101	0,11%
Overgangs- gebied	146	0,14%	101.216	0,14%
Platteland	79	0,12%	68.684	0,12%
Regionale centrumsteden	54	0,10%	51.659	0,10%
Stedelijke rand	85	0,13%	65.443	0,13%
Totaal	576	0,12%	489.086	0,12%

Tabel 14: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar gebied ingedeeld volgens verstedelijkingsgraad met het percentage van de bevolkingsgroep 12- tot 17-jarigen dat dit aantal vertegenwoordigt (schooljaar 2008-2009, secundair onderwijs)

2009-2010	Aantal leerlingen huisonderwijs secundair onderwijs	Percentage	Totaal aantal 12- tot 17-jarigen	Percentage ten opzichte van de bevolkingsgroep 12- tot 17-jarigen ¹⁴
Brussels Hoofdst. Gewest	10	1,63%	58.469	0,02%
Grootsteden	124	20,16%	37.501	0,33%
Kleine steden	104	16,91%	73.479	0,14%
Overgangs- gebied	140	22,76%	83.787	0,17%
Platteland	86	13,98%	56.707	0,15%
Regionale centrumsteden	78	12,68%	43.195	0,18%
Stedelijke rand	73	11,87%	54.401	0,13%
Totaal	615	100%	407.539	0,15%

Tabel 15: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar gebied ingedeeld volgens verstedelijkingsgraad met het percentage van de bevolkingsgroep 12- tot 17-jarigen dat dit aantal vertegenwoordigt (schooljaar 2009-2010, secundair onderwijs)

Huisonderwijs komt voor over heel Vlaanderen, maar de grootste concentratie in absolute cijfers van leerlingen die huisonderwijs volgden, vinden we terug in de grootsteden en de overgangsgebieden. Als we de absolute cijfers vergelijken met de grootte van de bevolkingsgroep 12- tot 17-jarigen in de verschillende gebieden, valt echter op dat huisonderwijs niet vaker voorkomt in overgangsgebieden dan elders. De relatieve cijfers tonen dat huisonderwijs vooral populair is in

13 Voor de indeling van gemeenten volgens de graad van verstedelijking baseerden we ons op de VRIND-classificatie van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Een beschrijving vindt u in het glossarium.

14 Voor de indeling van gemeenten volgens de graad van verstedelijking baseerden we ons op de VRIND-classificatie van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Een beschrijving vindt u in het glossarium.

de grootsteden en totaal niet populair in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Daar waren amper 10 leerlingen ingeschreven in huisonderwijs secundair.

3.3 Schoolloopbaan

3.3.1 Duur van het huisonderwijs

Van de 577 leerlingen huisonderwijs in 2008-2009 vinden we er 251 terug in de inschrijvingen van huisonderwijs in 2009-2010. 59,2% van de leerlingen in 2008-2009 volgde dus in 2009-2010 geen huisonderwijs meer. Dat kan een aanduiding zijn dat voor veel leerlingen dit huisonderwijs maar een tijdelijke oplossing is.

3.3.2 Schoolloopbaan

Bij het onderzoek naar de schoolloopbaan¹⁵ van de leerlingen die huisonderwijs secundair volgden in 2009-2010 gingen we na of deze leerlingen ingeschreven waren in een school op 1 februari tijdens de schooljaren 2007-2008, 2008-2009 en 2009-2010. Voor 400 van de 615 leerlingen vonden we een inschrijving. Niet alle leerlingen werden teruggevonden in een school omdat een aantal van hen al langer dan 2 jaar ononderbroken individueel huisonderwijs volgden, naar een privéschool gingen, een erkende vorming volgden, of uit het buitenland kwamen. De onderstaande tabel is gebaseerd op de laatste datum van inschrijving van deze jongeren.

		Aantal	Percentage
Gewoon lager onderwijs		35	8,8%
Buitengewoon lager onderwijs		4	1,0%
Gewoon voltijds sec. onderwijs		324	81,0%
	1A + 2de leerjaar 1ste graad	57	14,3%
	1B + beroepsvoorb. leerjaar	37	9,3%
	ASO	88	22,0%
	BSO	62	15,5%
	KSO	9	2,3%
	TSO	70	17,5%
	Onthaalklas voor Anderstalige Nieuwkomers	1	0,3%
Deeltijds beroepssec. onderwijs		13	3,3%
Buitengewoon sec. onderwijs		15	3,8%
Syntra		9	2,3%
Totaal		400	100%

Tabel 16: Laatste schoolinschrijving van de leerlingen die in 2009-2010 huisonderwijs secundair volgden (enkel de leerlingen met een schoolinschrijving in 2007-2008, 2008-2009 of 2009-2010)

De meeste leerlingen die voor huisonderwijs kozen, kwamen uit het gewoon voltijds secundair onderwijs.

Voor alle leerlingen in het gewoon voltijds secundair onderwijs in de tweede en derde graad is het aandeel van de onderwijsvormen als volgt (schooljaar 2009-2010):

	Vlaamse schoolonderwijs	Laatste inschrijving leerlingen huisonderwijs
ASO	39,9%	38,4%
BSO	26,2%	27,1%
KSO	2,1%	3,9%
TSO	31,8%	30,6%

Tabel 17: Verdeling van de leerlingen in het gewoon voltijds secundair onderwijs over de onderwijsvormen (2009-2010)

¹⁵ Gegevens op basis van de inschrijvings- en leerlingendatabank en databank lerende mens. Ministerie van Onderwijs en Vorming, Brussel.

Als we in aanmerking nemen dat het in het huisonderwijs om kleine absolute aantallen gaat, kunnen we besluiten dat deze percentages behoorlijk goed overeenkomen. Er zijn dus geen grote verschillen in de verdeling over de onderwijsvormen van leerlingen huisonderwijs op het moment van hun laatste schoolinschrijving en de verdeling over de onderwijsvormen van de totale schoolbevolking in het gewoon voltijds secundair onderwijs. Deze bevinding is anders dan in het schooljaar 2005-2006 en de jaren voorheen. Toen vonden we dat relatief meer leerlingen uit het ASO naar het huisonderwijs overstapten.¹⁶

3.3.3 Schoolse vertraging

Van de leerlingen die we terugvonden in de inschrijvings- en leerlingendatabank, werd nagegaan of zij op dat moment een schoolse vertraging hadden. Deze schoolse vertraging is het niet meer op leeftijd zitten van een leerling in het betrokken leerjaar¹⁷. Uitgedrukt in aantal jaren is dat de vertraging die een leerling oploopt ten opzichte van de groep leerlingen van hetzelfde geboortjaar. Wie ouder is dan de 'normale' leeftijd om in een bepaald leerjaar te zitten heeft schoolse vertraging. De schoolse vertraging kon alleen bepaald worden voor leerlingen die uit het gewoon voltijds niet-modulair secundair onderwijs kwamen (329 leerlingen).

	Aantal leerlingen	Percentage
3 of meer jaar vertraging	9	2,7%
2 jaar vertraging	50	15,2%
1 jaar vertraging	128	38,9%
geen vertraging	135	41,0%
1 jaar voorsprong	7	2,1%
Totaal	329	100%

Tabel 18: Schoolse vertraging op het moment van de inschrijving in huisonderwijs van de leerlingen die in 2009-2010 huisonderwijs volgden (secundair onderwijs)

We merken op dat 56,8% van de leerlingen die in 2009-2010 huisonderwijs volgden, al een schoolse vertraging had opgelopen in de schoolloopbaan. Dat is een hoog percentage in vergelijking met het gemiddelde van 24,6% voor schoolse vertraging in het gewoon secundair onderwijs in Vlaanderen voor het schooljaar 2007-2008.¹⁸ Er was ook een beperkt aantal leerlingen met een schoolse voorsprong. Deze (hoogbegaafde) leerlingen hebben bijvoorbeeld 1 of 2 jaar van het basisonderwijs overgeslagen en kunnen via huisonderwijs sneller een diploma behalen.

3.3.4 Problematische afwezigheden

Van de 615 leerlingen die huisonderwijs volgden in 2009-2010 vonden we 400 leerlingen terug in de inschrijvings- en leerlingendatabank secundair en basisonderwijs. Van hen werd nagekeken of zij een spijbelproblematiek kenden in hun schoolloopbaan. We gingen na of er voor hen een melding van problematische afwezigheden¹⁹ werd gedaan in het laatste jaar dat ze naar school gingen. AgODi vraagt scholen mee te delen wanneer een leerling meer dan 30 halve schooldagen problematisch afwezig is in het voltijds secundair onderwijs. Bij deze melding geeft de school één of meerdere redenen op die waarschijnlijk aan de grondslag liggen van de problematische afwezigheden.

Van de 400 leerlingen waren er 49 die in hun laatste jaar dat ze school liepen een spijbelproblematiek kenden. Dat aandeel van meer dan 12% ligt beduidend hoger dan het percentage problematische spijbelaars in de totale schoolbevolking, dat maar 1,6% bedraagt.

16 Ministerie van Onderwijs en Vorming (2007). Wie is er niet als de schoolbel rinkelt? Evaluatie 2006-2007. Ministerie van Onderwijs en Vorming, Brussel, p. 139.

17 Zie decreet betreffende gelijke onderwijskansen-I van 28 juni 2002, artikel II.1.20°.

18 Ministerie van Onderwijs en Vorming (2009). Wie is er niet als de schoolbel rinkelt? Evaluatie 2007-2008. Ministerie van Onderwijs en Vorming, Brussel, p. 35.

19 Regelgeving afwezigheden, zie Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het secundair onderwijs van 16 september 1997, Ministeriële omzendbrieven SO 70, SO/2005/04, SO/2002/05buso.

De meest voorkomende reden voor het spijbelen was volgens de school 'een zwakke motivatie met betrekking tot de school, schoolmoe'. Die reden vonden we bij 34 van de 49 leerlingen terug. Op de tweede plaats komt 'een laag schools welbevinden van de leerling', dat 26 keer als reden werd aangehaald. Andere veel voorkomende redenen (volgens de school) voor het spijbelen zijn 'opvoedingsonmacht van de ouders' en 'een problematische gezinssituatie'.

Opvallend is dat 'de totale onwil van de leerling ten aanzien van de school' in het vorige rapport (schooljaar 2007-2008) als tweede belangrijkste reden werd aangeduid door de school, terwijl deze motivering dit jaar terugvalt naar de vijfde plaats.

3.4 Deelname aan de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap

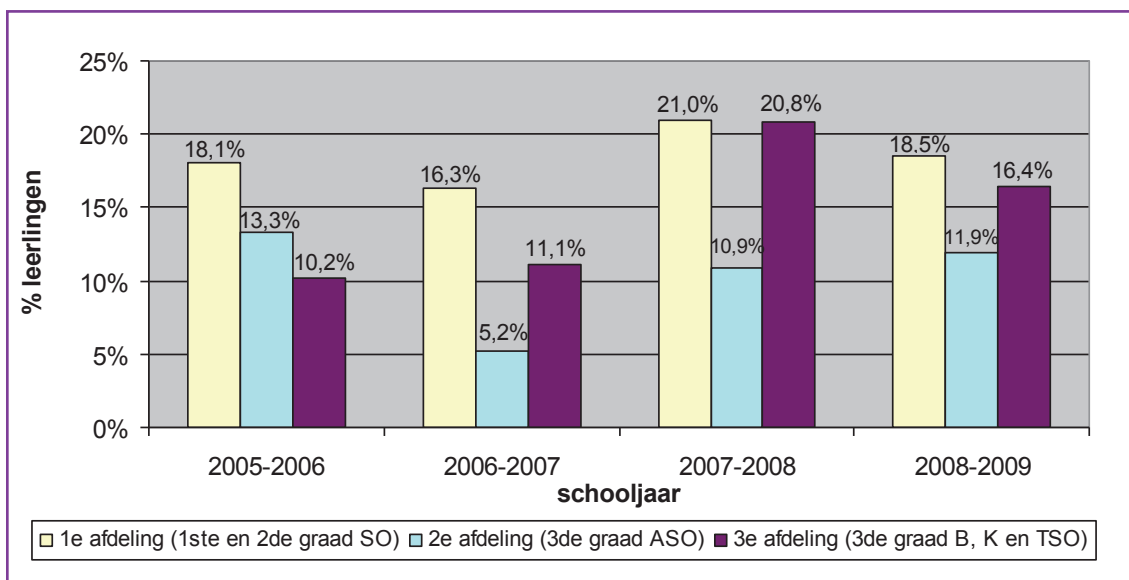
De organisatie van het huisonderwijs is, binnen de minimale voorwaarden²⁰ opgelegd door onderwijsdecreet XIV²¹, vrij in te vullen door de leerplichtverantwoordelijken. De leerlingen die huisonderwijs volgen hebben de mogelijkheid om een volwaardig diploma secundair onderwijs te behalen via de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap. Dat is echter geen voorwaarde. Deze examencommissie organiseert examens per graad. De eerste afdeling organiseert de examens die leiden naar het getuigschrift van de eerste graad en het getuigschrift van de tweede graad (alle onderwijsvormen). De tweede afdeling organiseert de examens die leiden naar het diploma secundair onderwijs - algemeen secundair onderwijs. De derde afdeling organiseert de examens die leiden naar het diploma secundair onderwijs - technisch secundair onderwijs, kunstsecundair onderwijs en beroepssecundair onderwijs. In de tweede en derde afdeling kan ook het getuigschrift over de basiskennis van het bedrijfsbeheer behaald worden. De vierde afdeling organiseert de examens die leiden naar het diploma in de ziekenhuisverpleegkunde, het diploma in de psychiatrische verpleegkunde of het toelatingsattest tot de vierde graad van het secundair onderwijs. Deze afdeling richt zich in principe alleen tot personen die niet meer leerplichtig zijn, leerlingen die huisonderwijs volgen zijn hier dan ook niet teruggevonden.

Jaarlijks zijn er twee zittijden, een eerste zittijd na de paasvakantie en een tweede in oktober. Leerlingen hoeven niet alle examens in één keer af te leggen. In de meeste gevallen kiezen ze ervoor om de vakken te spreiden over verschillende zittijden en op die manier vrijstellingen (vaktesten of deelattesten) te behalen²².

20 Zie Situering.

21 Onderwijsdecreet XIV van 14 februari 2003

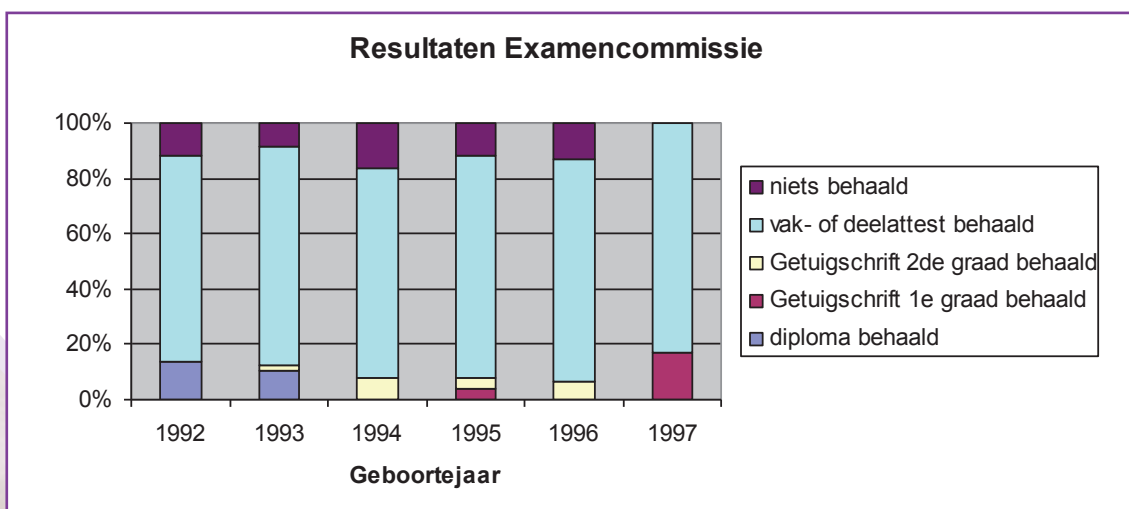
22 Voor meer informatie over de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap, zie <http://www.ond.vlaanderen.be/secundair/examencommissie/> en Ministerie van Onderwijs en Vorming (2008), Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap voor het voltijds secundair onderwijs. Werkingsjaren 2005, 2006 en 2007. Ministerie van Onderwijs en Vorming.

Figuur 3: Percentage leerlingen in huisonderwijs die ingeschreven zijn in de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap per afdeling, vergelijking schooljaren 2005-2006, 2006-2007, 2008-2009 en 2009-2010 (secundair onderwijs)

In het schooljaar 2009-2010 hebben 288 leerlingen van de 615 leerlingen huisonderwijs (47%) zich ingeschreven voor de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap. De bovenstaande grafiek toont aan dat het aantal inschrijvingen over de laatste jaren heen schommelde tussen 32,5% en 52,7% van het aantal leerlingen dat in dat jaar huisonderwijs volgde op het niveau secundair onderwijs.

Hieronder vind je de resultaten van 234 leerlingen die zich inschreven voor het examen in het schooljaar 2009-2010, gegroepeerd per leeftijdscategorie. Van 40 leerlingen hebben we geen resultaten. 14 leerlingen waren afwezig.

Figuur 4: Percentage leerlingen huisonderwijs dat ingeschreven is, een vak- of deelattest behaalde of een diploma of getuigschrift behaalde bij de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap naar leeftijd (schooljaar 2009-2010, secundair onderwijs)

In totaal behaalden 27 leerlingen van de leerlingen huisonderwijs secundair een getuigschrift (eerste of tweede graad) of diploma (derde graad) bij de examencommissie. Vergelijken met het aantal inschrijvingen (met gekende resultaten) is dat 11,5%. Vergelijken met het totale aantal 12- tot 17-jarige leerlingen huisonderwijs gaat het om 4,39%. Dit is een kleine stijging tegenover het vorige rapport waaruit bleek dat van de leerlingen huisonderwijs secundair van het schooljaar 2007-2008 maar 3,47% een getuigschrift of diploma behaalde.

180 leerlingen, ofwel 76,9% van het aantal ingeschrevenen, haalden geen diploma of getuigschrift maar wel ten minste één deelattest of vakattest. Dat is 29,3% vergeleken met het totale aantal leerlingen huisonderwijs secundair.

Van de 234 leerlingen zijn er 27 die niets behaald hebben.

We moeten hierbij opmerken dat we in onze gegevens alleen leerlingen opnemen die jonger zijn dan 18 jaar. Er zijn ook heel wat jongeren die huisonderwijs volgen maar zich pas na het schooljaar waarin ze als 17-jarige geteld worden, inschrijven voor de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap, of 17-jarigen die de intentie hebben om later een diploma te behalen via het volwassenenonderwijs.

3.5 Motivering voor het huisonderwijs

3.5.1 Motivering voor het volgen van huisonderwijs

Naar elke leerplichtverantwoordelijke die een verklaring van huisonderwijs indient, wordt een vragenlijst gestuurd waarin onder meer gepolst wordt naar de reden van de keuze voor huisonderwijs. In die vragenlijst worden 10 opties weergegeven en er is ook een mogelijkheid om zelf een andere reden op te geven. De opgegeven keuzemogelijkheden zijn:

- ideologische reden, bijvoorbeeld geloofsovertuiging
- kiezen voor een eigen schoolsysteem of opvoedingssysteem
- hoogbegaafdheid
- schoolmoeheid
- negatieve ervaringen met school
- nood aan aangepaste verzorging of begeleiding, bijvoorbeeld bij autisme, ADHD, revalidatie
- grote leerachterstand
- combinatie met vrijetijdsactiviteit (sport, muziek, dans...) met de bedoeling daarin een loopbaan uit te bouwen
- trekkende bevolking
- regelmatig verblijf in het buitenland
- andere reden (te specifiëren)

Van de 615 leerlingen in huisonderwijs in 2009-2010 hebben we via de vragenlijsten van 322 leerlingen kunnen achterhalen waarom men voor huisonderwijs koos. Van de 577 leerlingen in het schooljaar 2008-2009 hebben we 283 vragenlijsten waarbij er een motivering gegeven werd. Het gaat hier om de motivering die de ouders opgegeven hebben, die werd verder niet getoetst. Meestal werden per leerling verscheidene oorzaken aangeduid. In de onderstaande tabel worden deze allemaal in rekening gebracht.

	2008-2009		2009-2010	
	Aantal leerlingen	%	Aantal leerlingen	%
Schoolmoeheid	105	37,1%	123	38,2%
Negatieve ervaringen met school	105	37,1%	138	42,9%
Kiezen voor een eigen schoolsysteem / opvoedingssysteem	59	20,9%	72	22,4%
Nood aan aangepaste verzorging / begeleiding	75	26,5%	92	28,6%
Combinatie met sport- of muziekcarrière	39	13,8%	37	11,5%
Regelmatig verblijf in het buitenland	36	12,7%	23	7,1%
Hoogbegaafdheid	32	11,3%	38	11,8%
Grote leerachterstand	22	7,8%	26	8,1%
Ideologische reden	16	5,7%	15	4,7%
Trekkende bevolking	5	1,8%	12	3,7%
Andere reden	0	0,00%	0	0,00%

Tabel 19: Motivering voor het geven van huisonderwijs (schooljaren 2008-2009 en 2009-2010, secundair onderwijs)

Net zoals voorgaande schooljaren²³, valt op dat 'schoolmoeheid' (resp. 37,1% en 38,2%) en 'negatieve ervaringen met de school' (resp. 37,1% en 42,7%) hoog scoorden. Die waren, al dan niet gecombineerd met andere oorzaken, de belangrijkste motieven voor de overstap naar huisonderwijs. Daarenboven heeft in 2009-2010 61% van de leerlingen van wie we de motivering kennen ten minste één van deze twee keuzes aangeduid. In 2008-2009 ging het om 57%. Dat deze twee motieven, die wijzen op ongenoegen met het klimaat op school, steeds hoog scoren is een punt dat de aandacht trekt. In sommige gevallen werd hier gewezen op pestgedrag van andere leerlingen.

Een aantal ouders/leerplichtverantwoordelijken koos voor huisonderwijs omdat hun kind een vorm van verzorging of begeleiding nodig had die ze naar hun mening niet in het reguliere onderwijssysteem terugvonden, zelfs niet in het buitengewoon of geïntegreerd onderwijs (29% van de respons in 2009-2010). Het ging hier over een zeer diverse groep van jongeren met speciale noden: jongeren met een autisme spectrum stoornis, jongeren met een leerstoornis zoals NLD²⁴ of ontwikkelingsdyspraxie, jongeren met psychische problemen zoals een depressie of een angststoornis, revaliderende jongeren, jongeren met epilepsie en andere.

Bij 38 leerlingen in 2009-2010 was hoogbegaafdheid een van de redenen om voor huisonderwijs te kiezen (dat is 12% van de respons). Die leerlingen kunnen via de examencommissie sneller een diploma secundair onderwijs behalen. Ook hier werd dikwijls de combinatie gemaakt met 'schoolmoeheid' en 'negatieve ervaringen met de school'.

Een andere groep leerlingen paste moeilijk in het reguliere schoolsysteem omdat ze maar voor een korte periode in België verbleven of regelmatig in het buitenland verbleven (23 leerlingen in 2009-2010 of 7% van de respons). Dat is bijvoorbeeld als gevolg van de beroepsactiviteiten van de ouders, van een wereldreis met het hele gezin of van buitenlandse toernooien of stages waaraan ze moesten deelnemen in het kader van een sportcarrière. De combinatie van leren met het opbouwen van een sport- of muziekcarrière was voor 37 leerlingen in 2007-2008 (of 11,5% van de respons) een reden om met huisonderwijs te starten. De leerlingen zijn op die manier minder aan lesuren en schoolvakanties gebonden en hebben dus meer vrijheid bij de organisatie van hun andere bezigheden. Hier kunnen tennis, ballet en vioollessen als voorbeelden worden aangehaald.

Een kleine groep die toch ook in het oog springt, is de 'trekkende bevolking', waar vooral de organisatorische vrijheid die huisonderwijs biedt, geapprecieerd wordt. Ten slotte koos een beperkt aantal ouders voor huisonderwijs wegens ideologische redenen (bijvoorbeeld een bepaalde geloofsovertuiging).

²³ Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (2009). Huisonderwijs. Evaluatie 2006-2007 en 2007-2008. Ministerie van Onderwijs en Vorming, Brussel, p. 18.

²⁴ nonverbal learning disorder: niet-verbale leerstoornis.

3.5.2 Voor- en nadelen

In de vragenlijst wordt onder meer gepolst naar de voor- en de nadelen die men ondervindt bij de organisatie van huisonderwijs. Dat zijn open vragen die door de leerplichtverantwoordelijke vrij te beantwoorden zijn. In 2008-2009 waren er 254 ouders die voordelen noteerden, 139 ouders ondervonden ook een aantal nadelen. In 2009-2010 gaven 288 ouders voordelen aan, 190 ouders meldden ook nadelen.

Als belangrijkste voordeel werd, net zoals de voorgaande jaren²⁵, aangehaald dat men kan studeren in een eigen tempo, op eigen ritme. Men kan meer tijd vrijmaken voor sport en muziekonderwijs, beter inspelen op de sterke en zwakke punten van de leerling en het lesrooster flexibel invullen naar eigen interesses. Er kan door meer persoonlijke begeleiding ook beter voldaan worden aan de specifieke noden en behoeften van het kind. Huisonderwijs komt volgens een aantal ouders ook de groei naar zelfstandigheid en de verantwoordelijkheidszin van de jongere ten goede.

Verder werden regelmatig als pluspunten vermeld: betere motivatie om te studeren, ontwikkelen van een grotere zelfstandigheid, meer verantwoordelijkheidsgevoel, minder stress, geen schooldruk, geen last van pesten, geen contact met alcohol of drugs, een betere relatie tussen ouders en kind en de mogelijkheid om de kinderen mee te nemen als de ouders naar het buitenland gaan.

Als belangrijkste nadeel werd het gebrek aan contact met leeftijdsgenoten opgegeven, soms werd zelfs van eenzaamheid en sociaal isolement gesproken. Een tweede punt dat dikwijls opgemerkt werd, is dat er een grote inzet en discipline nodig is om het huisonderwijs tot een goed einde te brengen.

Ook vonden een aantal ouders dat het organiseren van huisonderwijs een zeer grote investering is, zowel naar tijd als naar geld. Privélesgevers aantrekken is immers een dure aangelegenheid en er is geen mogelijkheid om een schooltoelage te verkrijgen.

Vele ouders zijn vragende partij om meer steun en begeleiding bij het organiseren van huisonderwijs te krijgen: informatie verzamelen over leerplannen en handboeken, over schriftelijke cursussen en over de examens bij de examencommissie blijkt voor sommigen immers een moeilijke speurtocht. Vooral voor de technische opleidingen of beroepsopleidingen ligt het nogal moeilijk om aan het geschikte lesmateriaal te geraken.

3.6 Opvolging en controle

Sinds enkele jaren heeft de inspectie een wettelijke basis voor het uitvoeren van controles op het huisonderwijs²⁶. Het is voor de inspectie niet altijd gemakkelijk om aan te tonen aan de ouders dat het huisonderwijs niet voldoet, omdat de voorwaarden nog steeds zeer algemeen geformuleerd zijn.²⁷

25 Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (2009). Huisonderwijs. Evaluatie 2006-2007 en 2007-2008. Ministerie van Onderwijs en Vorming, Brussel, p. 19.

26 Ingevoerd bij Besluit van de Vlaamse Regering van 9 mei 2003 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 1997 betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het secundair onderwijs en van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 november 1997 betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het basisonderwijs.

27 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (2005). Onderwijsspiegel, verslag over de toestand van het onderwijs, schooljaar 2003-2004, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Brussel, p.55.

Schooljaar	Eerste controle		Tweede controle		Naar procureur
	Positief	Negatief	Positief	Negatief	
2003-2004	7	11	0	4	4
2004-2005	9	22	7	8	2
2005-2006	10	25	6	6	2
2006-2007	15	21	5	2	1
2007-2008	29	29	4	11	2
2008-2009	21	14	6	3	1
2009-2010	26	27	4	6	1

Tabel 20: Evolutie aantal inspectiecontroles en aantal dossiers doorgestuurd naar de procureur (secundair onderwijs)

In het schooljaar 2009-2010 werd door de inspectie bij 53 leerlingen een eerste controle op het huisonderwijs uitgevoerd, waarvan er ongeveer de helft positief waren. Voor 27 leerlingen was de controle negatief en was een verdere opvolging door de inspectie nodig.

Bij 11 leerlingen werd een tweede huisbezoek afgelegd. Hiervan werden 4 controles positief bevonden en 7 negatief. Deze laatste categorie verloor het recht op huisonderwijs en moest zich weer in een school inschrijven. De meeste leerlingen deden dit ook (6 van de 7), één leerling werd naar de procureur gestuurd voor verdere opvolging.

AgODi vraagt soms aan de inspectie om een dringende huiscontrole uit te voeren, omdat de dossiers als zorgwekkend werden beschouwd. Dat kan het geval zijn als bij een eerste inschatting van het dossier een vermoeden ontstaat dat het leerrecht van de betrokkene in het gedrang is. Als bijvoorbeeld blijkt dat de leerling in de vroegere school problematisch afwezig was of dat er geen leermiddelen worden gebruikt, kan een dossier als zorgwekkend worden beschouwd. Soms komen er ook bezorgde telefoons van scholen, CLB's, of zelfs van de ouders zelf die op een controle van het huisonderwijs aandringen.

Het grote aantal negatieve beoordelingen ten opzichte van het totale aantal controles kan worden verklaard doordat de dossiers een eerste screening ondergingen voordat de inspectie op pad gestuurd werd, zodat de zwakste dossiers bij voorrang gecontroleerd werden. Het is dan ook onmogelijk om op basis van deze controles een veralgemening te maken voor de totale populatie van leerlingen die huisonderwijs volgden.

Conclusie

Het aantal leerlingen dat individueel huisonderwijs volgt, neemt toe. In het basisonderwijs noteren we een stijging met 2,1%, in 2009-2010 (295 leerlingen), ten opzichte van 2008-2009 (289 leerlingen). In het secundair onderwijs ligt de stijging in 2008-2009 op 14,5% (577 leerlingen)) ten opzichte van 2007-2008 en in 2009-2010 op 6,6% (615 leerlingen) ten opzichte van 2008-2009. Toch is huisonderwijs in Vlaanderen nog steeds een uitzondering. Amper 0,06% van de 6- tot 11-jarigen en 0,15% van de 12- tot 17-jarigen in Vlaanderen is ingeschreven in het huisonderwijs.

Als we naar de leeftijd van de leerlingen in het huisonderwijs kijken, merken we dat huisonderwijs meer voorkomt bij oudere jongeren. De 16- en 17-jarigen vormen de grootste groep. In het basisonderwijs vormden de 7-jarigen en de 11-jarigen de grootste groep, zowel in 2008-2009 als in 2009-2010. Huisonderwijs komt voor in heel Vlaanderen, maar de grootste concentratie van leerlingen situeert zich in de grootsteden.

Huisonderwijs lijkt vaak een tijdelijke oplossing te zijn. In 2009-2010 volgde 42% van de leerlingen niveau basisonderwijs voor de eerste maal huisonderwijs; in 2008-2009 ging het om 41%. In het secundair onderwijs volgde 59,2% van de leerlingen die in 2009-2010 huisonderwijs volgden, geen huisonderwijs in 2008-2009. Van de jongeren die in 2008-2009 huisonderwijs volgden, volgde 52,8% geen huisonderwijs in 2007-2008.

Als we de schoolloopbaan van de leerlingen in het secundair huisonderwijs bekijken, merken we dat zij verspreid voorkwamen in de verschillende onderwijsvormen, dat ze meer schoolse achterstand hebben in vergelijking met de volledige schoolbevolking en dat ze meer problematisch afwezig waren.

De meest voorkomende motivering voor het geven van huisonderwijs is in het basisonderwijs in 2008-2009 'laag welbevinden in de school'. In 2009-2010 was de meest opgegeven reden 'ouders willen een breder / ander aanbod geven dan op school', gevolgd door "laag welbevinden in de school".

In het secundair onderwijs waren zowel in 2008-2009 als 2009-2010 'schoolmoeheid' en 'negatieve ervaringen met de school' de meest opgegeven redenen.

Opvallend is het relatief hoge aantal leerlingen huisonderwijs van het secundair niveau dat een spijbelproblematiek kende in hun vorige school (12%). Wat bovendien alarmerend is, is dat vele van deze scholen 'een problematische gezinssituatie' en/of 'opvoedingsonmacht van de ouders' als reden aangaven voor het spijbelen.

Leerlingen die huisonderwijs volgen, kunnen een getuigschrift basisonderwijs en een volwaardig diploma secundair onderwijs behalen als ze slagen voor de examens georganiseerd door de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap. Op het niveau basisonderwijs kunnen de leerlingen deelnemen aan een examen dat georganiseerd wordt door 10 scholen in Vlaanderen. In 2008-2009 hebben 9 leerlingen die huisonderwijs volgden, deelgenomen aan dat examen en 8 leerlingen behaalden het getuigschrift basisonderwijs; in 2009-2010 hebben 16 leerlingen deelgenomen, van wie 12 het getuigschrift behaalden. Er zijn ook enkele leerlingen die behoren tot leeftijdscategorie

basisonderwijs, maar die al leerstof volgen van het secundair onderwijs. Deze leerlingen hebben de mogelijkheid zich in te schrijven bij de examencommissie secundair onderwijs. Zo waren er zowel in 2008-2009 als in 2009-2010 2 leerlingen die deelgenomen hebben aan een examen georganiseerd door de examencommissie van het secundair onderwijs. Telkens behaalden die leerlingen een vak- of deelattest.

Op het niveau secundair onderwijs kunnen de leerlingen hun examens bij de examencommissie spreiden over verschillende zittijden om op die manier vrijstellingen (vakattesten of deelattesten) te behalen. Die examens zijn niet verplicht en we kunnen hierbij opmerken dat maar een deel van de leerlingen van het secundair onderwijs zich hiervoor inschrijft. Het percentage van de leerlingen dat zich inschrijft voor de examencommissie varieert de laatste jaren tussen 32% en 53%.

Gedurende het schooljaar gaat de onderwijsinspectie op controle bij leerlingen thuis. Hierbij wordt voorrang gegeven aan de leerlingen bij wie er vermoedens zijn dat hun leerrecht in het gedrang is. Die vermoedens worden vaak aangebracht door scholen of CLB's. Controle is niet altijd mogelijk, bijvoorbeeld wanneer het gezin in het buitenland verblijft. Als er twee opeenvolgende controles in een negatieve evaluatie resulteren, verliest de leerling het recht op huisonderwijs en moet hij weer ingeschreven worden in een school. In 2008-2009 kregen in het basisonderwijs 70 leerlingen een controle, van wie 3 leerlingen een negatieve evaluatie kregen. Voor het niveau secundair onderwijs kregen 14 van de 35 gecontroleerde leerlingen huisonderwijs een negatieve beoordeling. In 2009-2010 kregen 83 kinderen onder 12 jaar een controle, van wie 3 negatief. Dat jaar werden van de +12-jarigen 27 van de 53 evaluaties negatief bevonden. Onze cijfers geven een hoog percentage negatieve controles weer in het secundair onderwijs, maar hier moet in rekening gebracht worden dat vooral leerlingen zijn gecontroleerd voor wie er vooraf al een bezorgdheid werd geuit.

Aanbevelingen

- Het aantal controles op de organisatie van het huisonderwijs ligt laag. Ook is de periode tussen twee opeenvolgende controles door de inspectie soms te lang, waardoor het moeilijk is om kort op de bal te spelen m.b.t. invulling van de leerplicht. Een hoger aantal controles, waarbij de procedure sneller verloopt, lijkt ons aangewezen.
- Uit de cijfers blijkt dat de 7-jarigen de grootste groep zijn binnen de groep van leerlingen die het huisonderwijs volgen op niveau basisonderwijs. Uit onderzoek blijkt dat een goede start cruciaal is voor het succes van de verdere schoolloopbaan. Specifieke aandacht voor deze groep, zowel bij de controle als bij de opmaak van beleidsmaatregelen, lijkt ons dan ook aangewezen.

Glossarium

andere instellingen: Instellingen die niet behoren tot de gefinancierde of gesubsidieerde scholen. Daaronder vallen onder meer de erkende scholen, de Europese scholen, de internationale scholen, de private scholen, de Syntra, de centra voor deeltijdse vorming en de instellingen en voorzieningen bijzondere jeugdzorg.

A-stroom: Leerlingen van de eerste graad die in het eerste leerjaar A en het tweede leerjaar van de eerste graad zitten.

B-stroom: Leerlingen van de eerste graad die in het eerste leerjaar B en het beroepsvoorbereidend leerjaar zitten.

collectief huisonderwijs: Huisonderwijs in een organisatie of instelling die al dan niet gebaseerd is op een zekere rechtsvorm.

individueel huisonderwijs: Huisonderwijs dat individueel gegeven wordt.

leerplichtcontrole: Controle uitgevoerd door het Agentschap voor Onderwijsdiensten, waarbij wordt bekeken of alle leerplichtige kinderen, woonachtig binnen het Vlaamse Gewest, ook daadwerkelijk aan de leerplicht voldoen. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt de leerplicht gecontroleerd door een gemeenschappelijke cel, bestaande uit ambtenaren van de Vlaamse en Franse Gemeenschap.

onderwijsniveau: Indeling van het leerplichtonderwijs in kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs.

onderwijsvormen (opdeling in de 2e, 3e en 4e graad secundair onderwijs): Het algemeen secundair onderwijs (ASO), het beroepssecundair onderwijs (BSO), het kunstsecundair onderwijs (KSO) en het technisch secundair onderwijs (TSO).

onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs: Dit onderwijs heeft tot doel Nederlandsonkundige leerlingen, die onlangs in België zijn aangekomen, op te vangen, hen zo snel mogelijk Nederlands te leren en hen te integreren in de onderwijsvorm en studierichting die het nauwst aansluit bij de individuele capaciteiten van deze anderstalige nieuwkomer. Het onthaalonderwijs bevat daarom eerst een onthaaljaar, waarbij de leerling gedurende een schooljaar intensief Nederlands (minimum 28u/week) krijgt. Na het onthaaljaar worden deze leerlingen verder ondersteund, begeleid en opgevolgd.

problematische afwezigheid: Een afwezigheid waarvoor ofwel geen ofwel laattijdig een geldige verantwoording (medisch attest, briefje ouders...) werd ingediend. Dit wordt in het aanwezigheidsregister geregistreerd met een code B. Als een leerling 30 halve dagen B-code verzameld heeft, meldt de school dit aan AgODi.

Bij dergelijke afwezigheden moet er een begeleiding opgestart worden, ook voor niet-leerplichtige leerlingen. Ongeacht het aantal problematische afwezigheden wordt van scholen, in samenwerking met het betrokken CLB, verwacht dat ze de leerlingen gedurende het volledige schooljaar intensief begeleiden. Als de school kan aantonen dat ze ernstige inspanningen geleverd heeft om

de vastgelopen situatie te deblokkeren betekent dit dat, na overheidsverificatie, de leerlingen op 1 februari in aanmerking genomen worden voor toepassing van de schoolbevolkingsnormen en dat de leerlingen recht hebben op een officiële studiebekrachtiging.

schoolse vertraging: Het niet meer op leeftijd zitten van een leerling in het betrokken leerjaar. Uitgedrukt in aantal jaren is dat de vertraging die een leerling oploopt ten opzichte van de groep leerlingen van hetzelfde geboortjaar. Wie ouder is dan de 'normale' leeftijd om in een bepaald leerjaar te zitten heeft schoolse vertraging.

trekkende bevolking: De binnenschippers, de kermis- en circusexploitanten en -artiesten en de woonwagenbewoners bedoeld in artikel 2, 3°, van het decreet van 28 april 1998 inzake het Vlaamse beleid ten aanzien van etnisch-culturele minderheden.

voltijds secundair onderwijs: Het onderwijs dat aan regelmatige leerlingen wordt verstrekt gedurende veertig weken per jaar naar rata van ten minste achtentwintig wekelijkse lessen en rekening houdend met het maximum aantal wekelijkse lessen vastgesteld in artikel 2 van het koninklijk besluit nr. 2 van 21 augustus 1978 tot vaststelling van het maximum aantal lestijden per week in het voltijds secundair onderwijs. In afwijking van het hiervoor gestelde, wordt voor wat betreft de opties psychiatrische verpleegkunde en ziekenhuisverpleegkunde van de vierde graad, het voltijds secundair onderwijs verstrekt gedurende veertig weken per jaar naar rata van ten minste zesendertig wekelijkse lessen en rekening houdend met het maximum vastgesteld in hetzelfde koninklijk besluit.

verstedelijgingsgraad: Voor de indeling van de gemeenten van het Vlaams Gewest volgens de graad van verstedelijking baseren we ons op de VRIND-classificatie van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Dat is een classificatie op basis van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, met opsplitsing van het buitengebied op basis van het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie waarbij het ruraal overgangsgebied en het ruraal gebied als platteland wordt geclassificeerd. De resterende gemeenten uit het buitengebied worden als overgangsgebied geclassificeerd. Zo krijgen we de volgende indeling:

grootsteden: Antwerpen, Gent

regionale centrumsteden: Aalst, Brugge, Genk, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas, Turnhout

kleine steden: Aarschot, Asse, Beringen, Beveren, Bilzen, Blankenberge, Boom, Bree, Deinze, Dendermonde, Diest, Diksmuide, Eeklo, Geel, Geraardsbergen, Halle, Heist-op-den-berg, Herentals, Hoogstraten, Ieper, Knokke-Heist, Leopoldsburg, Lier, Lokeren, Lommel, Maaseik, Maasmechelen, Menen, Mol, Neerpelt, Ninove, Oudenaarde, Overpelt, Poperinge, Ronse, Sint-Truiden, Temse, Tielt, Tienen, Tongeren, Torhout, Veurne, Vilvoorde, Waregem, Wetteren, Zottegem

stedelijke rand: Aartselaar, Beerse, Beersel, Boechout, Borsbeek, Bredene, Damme, De Pinte, Deerlijk, Denderleeuw, Destelbergen, Diepenbeek, Dilbeek, Drogenbos, Edegem, Evergem, Grimbergen, Harelbeke, Hemiksem, Hove, Ingelmunster, Izegem, Jabbeke, Kontich, Kraainem, Kuurne, Linkebeek, Lint, Machelen, Melle, Merelbeke, Middelkerke, Mortsel, Niel, Oostkamp, Oud-Turnhout, Schelle, Sint-Genesius-Rode, Sint-Katelijne-Waver, Sint-Pieters-Leeuw, Tervuren, Vosselaar, Wemmel, Wevelgem, Wezembeek-Oppem, Wijnegem, Wommelgem, Zaventem, Zedelgem, Zonhoven, Zwevegem, Zwijndrecht

overgangsgebied: Affligem, Arendonk, As, Balen, Begijnendijk, Berlaar, Berlare, Bierbeek, Bonheiden, Boortmeerbeek, Bornem, Brasschaat, Buggenhout, De Panne, Dessel, Dilsen-Stokkem, Duffel, Erpe-Mere, Grobbendonk, Haacht, Haaltert, Halen, Ham, Hamme, Hamont-Achel, Hechtel-Eksel, Herent, Herenthout, Herk-de-Stad, Herselt, Heusden-Zolder, Hoeilaart, Hoeselt, Houthalen-Helchteren, Hulshout, Kalmthout, Kampenhout, Kapellen, Kapelle-Op-Den-Bos, Kasterlee, Keerbergen, Koksijde, Kortenberg, Kruibeke, Laakdal, Lanaken, Lebbeke, Lede, Len-

nik, Liedekerke, Lille, Londerzeel, Lovendegem, Lubbeek, Lummen, Malle, Meeuwen-Gruitrode, Meise, Nijlen, Olen, Opglabbeek, Opwijk, Oud-Heverlee, Overijse, Putte, Puurs, Ranst, Retie, Roosdaal, Rotselaar, Rumst, Scherpenheuvel-Zichem, Schilde, Schoten, Sint-Amands, Sint-Martens-Latem, Stabroek, Steenokkerzeel, Stekene, Ternat, Tessengerlo, Tielt-Winge, Tremelo, Vorseelaar, Waasmunster, Wellen, Westerlo, Wichelen, Wielsbeke, Willebroek, Zandhoven, Zele, Zelzate, Zemst, Zoersel, Zutendaal

platteland: Aalter, Alken, Alveringem, Anzegem, Ardooi, Assenede, Avelgem, Baarle-Hertog, Beernem, Bekkevoort, Bertem, Bever, Bocholt, Borgloon, Boutersem, Brakel, Brecht, De Haan, Dentergem, Essen, Galmaarden, Gavere, Geetbets, Gingelom, Gistel, Glabbeek, Gooik, Heers, Herne, Herstappe, Herzele, Heuvelland, Hoegaarden, Holsbeek, Hooglede, Horebeke, Houthulst, Huldenberg, Ichtegem, Kaprijke, Kinrooi, Kluisbergen, Knesselare, Koekelare, Kortemark, Kortenaeken, Kortesseem, Kruishoutem, Laarne, Landen, Langemark-Poelkapelle, Ledegem, Lendeledede, Lichtervelde, Lierde, Linter, Lochristi, Lo-reninge, Maarkedal, Maldegem, Meerhout, Merchtem, Merksplas, Mesen, Meulebeke, Moerbeke, Moorslede, Nazareth, Nevele, Nieuwerkerken, Nieuwpoort, Oosterzele, Oostrozebeke, Oudenburg, Peer, Pepingen, Pittem, Ravels, Riemst, Rijkevorsel, Ruiselede, Sint-Gillis-Waas, Sint-Laureins, Sint-Lievens-Houtem, Spiere-Helkijn, Staden, Vleteren, Voeren, Waarschoot, Wachtebeke, Wervik, Wingene, Wortegem-Petegem, Wuustwezel, Zingem, Zomergem, Zonnebeke, Zoutleeuw, Zuienkerke, Zulte, Zwalm

(zie ook VRIND-classificatie op <http://www4.vlaanderen.be/dar/svr/Pages/2009-07-01-vrind2009.aspx>).

Afkortingenlijst

- ASS:** Autisme Spectrum Stoornis
- AgODi:** Agentschap voor Onderwijsdiensten
- ASO:** algemeen secundair onderwijs
- BaO:** basisonderwijs
- BSO:** beroepssecundair onderwijs
- BuSO:** buitengewoon secundair onderwijs
- CLB:** centrum voor leerlingenbegeleiding
- DBSO:** deeltijds beroepssecundair onderwijs
- KSO:** kunstsecundair onderwijs
- NLD:** nonverbal learning disorder
- PA:** problematische afwezigheid
- SO:** secundair onderwijs
- TSO:** technisch secundair onderwijs

Overzicht van tabellen

Tabel 1	Aantal leerlingen in huisonderwijs naar geslacht, schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 (basisonderwijs)	5
Tabel 2	Aantal leerlingen in huisonderwijs naar leeftijd schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 (basisonderwijs)	6
Tabel 3	Aantal leerlingen in huisonderwijs naar gebied ingedeeld volgens verstedelijkingsgraad met het percentage van de bevolkingsgroep 6- tot 11-jarigen dat dit aantal vertegenwoordigt (schooljaar 2008-2009, basisonderwijs)	6
Tabel 4	Aantal leerlingen in huisonderwijs naar gebied ingedeeld volgens verstedelijkingsgraad met het percentage van de bevolkingsgroep 6- tot 11-jarigen dat dit aantal vertegenwoordigt (schooljaar 2009-2010, basisonderwijs)	6
Tabel 5	Nieuwe leerlingen in huisonderwijs en inschrijving in een school in het voorgaande schooljaar (vergelijking schooljaren 2008-2009 en 2009-2010, basisonderwijs)	7
Tabel 6	11-jarigen in 2009-2010 en het vervolg van hun schoolloopbaan in 2010-2011	8
Tabel 7	Deelname aan de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap 2008-2009	8
Tabel 8	Deelname aan de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap 2009-2010	8
Tabel 9	Motivering voor het geven van huisonderwijs (schooljaar 2008-2009 en 2009-2010, basisonderwijs)	9
Tabel 10	Evolutie aantal inspectiecontroles (basisonderwijs)	10
Tabel 11	Beoordelingen inspectiecontroles basisonderwijs 2008-2009 en 2009-2010	10
Tabel 12	Aantal leerlingen in huisonderwijs naar geslacht, schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 (secundair onderwijs)	11
Tabel 13	Aantal leerlingen in huisonderwijs naar leeftijd, schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 (secundair onderwijs)	12
Tabel 14	Aantal leerlingen in huisonderwijs naar gebied ingedeeld volgens verstedelijkingsgraad met het percentage van de bevolkingsgroep 12- tot 17-jarigen dat dit aantal vertegenwoordigt (schooljaar 2008-2009, secundair onderwijs)	12
Tabel 15	Aantal leerlingen in huisonderwijs naar gebied ingedeeld volgens verstedelijkingsgraad met het percentage van de bevolkingsgroep 12- tot 17-jarigen dat dit aantal vertegenwoordigt (schooljaar 2009-2010, secundair onderwijs)	12
Tabel 16	Laatste schoolinschrijving van de leerlingen die in 2009-2010 huisonderwijs secundair volgden (enkel de leerlingen met een schoolinschrijving in 2007-2008, 2008-2009 of 2009-2010)	13

Tabel 17 Verdeling van de leerlingen in het gewoon voltijds secundair onderwijs over de onderwijsvormen (2009-2010)	13
Tabel 18 Schoolse vertraging op het moment van de inschrijving in huisonderwijs van de leerlingen die in 2009-2010 huisonderwijs volgden (secundair onderwijs)	14
Tabel 19 Motivering voor het geven van huisonderwijs (schooljaren 2008-2009 en 2009-2010, secundair onderwijs)	18
Tabel 20 Evolutie aantal inspectiecontroles en aantal dossiers doorgestuurd naar de procureur (secundair onderwijs)	20

Overzicht van figuren

Figuur 1	Evolutie van het aantal leerlingen in huisonderwijs in het basisonderwijs	5
Figuur 2	Evolutie van het aantal leerlingen in huisonderwijs in het secundair onderwijs	11
Figuur 3	Percentage leerlingen in huisonderwijs die ingeschreven zijn in de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap per afdeling, vergelijking schooljaren 2008-2009 en 2009-2010	16
Figuur 4	Percentage leerlingen huisonderwijs dat ingeschreven is, een vak- of deelattest behaalde of een diploma of getuigschrift behaalde bij de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap naar leeftijd (schooljaar 2009-2010, secundair onderwijs)	16

Bibliografie

- Ministerie van Onderwijs en Vorming (2009). *Huisonderwijs. Evaluatie 2006-2007 en 2007-2008*. Ministerie van Onderwijs en Vorming, Brussel: auteur.
- Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (2005). *Onderwijsspiegel, verslag over de toestand van het onderwijs, schooljaar 2003-2004*, Brussel: auteur.
- Ministerie van Onderwijs en Vorming (2010). *Wie is er niet als de schoolbel rinkelt? Evaluatie 2008-2009*. Brussel: auteur.
- Ministerie van Onderwijs en Vorming (2008). *Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap voor het voltijds secundair onderwijs, werkingsjaren 2005, 2006 en 2007*. Brussel: auteur.

Regelgeving

- Wet betreffende de leerplicht van 29 juni 1983.
- Decreet basisonderwijs van 25 februari 1997.
- Onderwijsdecreet XIV van 14 februari 2003.
- Besluit van de Vlaamse Regering van 9 mei 2003 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 1997 betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het secundair onderwijs en van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 november 1997 betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het basisonderwijs.
- Decreet betreffende gelijke onderwijskansen-I van 28 juni 2002.
- Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het secundair onderwijs van 16 september 1997.

Ministeriële omzendbrieven

- SO 68 over de leerplicht, 01/03/2000.
- SO 70 over aanwezigheid van leerlingen: aanwezigheidsregister, stamboekregister, individuele steekkaart en registratiefiche van de leerling. Maatregelen vanaf het schooljaar 2000-2001 voor het gewoon voltijds secundair onderwijs en het deeltijds beroepssecundair onderwijs, 03/07/2000.
- SO/2002/05buso over afwezigheden en in- en uitschrijvingen in het buitengewoon secundair onderwijs, 15/8/2002.
- SO/2005/04 over afwezigheden en in- en uitschrijvingen in het voltijds gewoon secundair onderwijs en het deeltijds secundair onderwijs, 08/07/2005.
- BaO/97/12 over schoolveranderen, 17/06/1997.
- BaO/2002/11 over de afwezigheden van leerlingen in het basisonderwijs, 16/08/2002.

Databanken

- Databank huisonderwijs, AgODi.
- Databank in- en uitschrijvingen, AgODi.

- Databank problematische afwezigheden secundair onderwijs, AgODi.
- Databank problematische afwezigheden basisonderwijs, AgODi.
- Inschrijvings- en leerlingendatabank en databank lerende mens. Ministerie van Onderwijs en Vorming, Brussel.
- Rijksregister, bewerking Studiedienst van de Vlaamse Regering.

